מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

אי דינא אי קנסא? א"ל אי דינא גמרינן מיניה אי קנסא לא גמרינן מינה, ומנא תימרא דמקנסא לא גמרינן? דתניא *בראשונה היו אומרים *המטמא והמנסך, חזרו לומר אף המדמע חזרו אין, לא חזרו, לא, מאי טעמא? לאו משום דקנסא הוא וקנסא לא גמרינן מיניה, לא, מעיקרא סברי *להפסד מרובה חששו להפסד מועט לא חששו ולבסוף סברי להפסד מועט נמי חששו, איני והא תנא אבוה דרבי אבין *בראשונה היו אומרים המטמא והמדמע חזרו לומר אף המנסך חזרו אין, לא חזרו לא, מאי טעמא? לאו משום דקא גמרינן מקנסא, לא, מעיקרא סברי מרבי אבין ולבסוף סברי כרבי אבין *דאמר רבי אבין *זרק חץ מתחילת ארבע ולבסוף ארבע וקרע שיראין בהליכתו פטור שהרי עקירה צורך הנהה היא, ומתחייב בנפשו ולבסוף סברי כר' ירמיה *דא"ר ירמיה משעת הגבהה קנייה, איחייב ליה ממון, מתחייב בנפשו לא, הוי עד שעת ניסוך. רב הונא בר יהודה איקלע לבי אביוני אתא לקמיה דרבא א"ל כלום מעשה בא לידך? א"ל ישראל שאנסוהו עובדי כוכבים והראה ממון חבירו בא לידי וחייבתיו, א"ל אהדר עובדא לקריה דתניא ישראל שאנסוהו עובדי כוכבים והראה ממון חבירו פטור ואם נטל ונתן ביד חייב אמר רבה אם הראה מעצמו נשא ונתן ביד דמי ההוא גברא דאנסוהו עובדי כוכבים ואחוי אהמרא דרב מרי בריה דרב פנחס בריה דרב חסדא א"ל דרי ואמטי בהדן, דרא ואמטי בהדייהו, אתא לקמיה דרב אשי פטריניה א"ל רבנן לרב אשי והתנא אם נשא ונתן ביד חייב א"ל הני מילי הכא דלא אוקמיה עילויה מעיקרא, אבל היכא דאוקמיה עילויה מעיקרא מיקלי קלייה איתיבי רבי אבהו לרב אשי אמר לו אנס הושיט לי פקיע עמיר זה או אשכול ענבים זה והושיט לו חייב הכא במאי עסקינן *בגזן דקאי בתרי עברי נהרא דיקא נמי דקתני הושיט ולא תני תן ש"מ ההוא שותא דהוו מנצו עלה בי תרי: האי אמר דידי הוא והאי אמר דידי הוא, אזל חד מנייהו ומסרה לפרהגנא דמלכא אמר אביי יכול לומר אנא, כי מסרי, דידי מסרי א"ל רבא וכל כמינך אלא אמר רבא משמתינן ליה עד דמייתי ליה וקאי בדינא. ההוא גברא דהוה בעי אחוויי אתיבנא דחבריה, אתא לקמיה דרב א"ל לא תחוי ולא תהוי, א"ל מחוינא ומחוינא, יתיב רב בהנא קמיה דרב שמטיה לקלעיה מיניה, קרי רב עילויה בגיך עולפו שכבו בראש כל חוצות כתוא מכמר מה תוא זה כיון שנפל במכמר אין מרחמין עליו אף ממון של ישראל כיון שנפל ביד עובדי כוכבים אין מרחמין עליו, א"ל רב: כהנא, עד האידנא הוו *פרסאי דלא קפדי אשפיכות דמים והשתא איכא *יווניאי דקפדי אשפיכות דמים ואמרי *מרדין מרדין, קום סק לארעא דישראל וקביל עלך דלא תקשי לרבי *יוחנן שבע שני, אזיל אשכחיה לריש לקיש דיתיב וקא מסיים מתיבתא. דיומא לרבנן אמר להו: "ריש לקיש היכא?" אמרו ליה אמאי? אמר להו "האי קושיא והאי קושיא והאי פירוקא והאי פירוקא", אמרו ליה לריש לקיש, אזל ריש לקיש א"ל לרבי יוחנן: "ארי עלה מבבל לעיין מר במתיבתא דלמחר", למחר אותבוה בדרא קמא קמיה דר' יוחנן, אמר שמעתתא ולא אקשי, שמעתתא ולא אקשי, אנהתיה אחורי שבע דרי עד דאותביה בדרא בתרא, א"ל רבי יוחנן לר"ש בן לקיש "ארי שאמרת נעשה שועל", אמר "והא רעוא דהני שבע דרי להוו הילוף שבע שנין, דאמר לי רב" קם אכרעיה א"ל "הדר מר ברישא" אמר שמעתתא ואקשי, אוקמיה בדרא קמא, אמר שמעתתא ואקשי, ר' יוחנן הוה יתיב אשבע *בסתרקי שלפי ליה חדא בסתרקא מתותיה, אמר שמעתתא ואקשי ליה עד דשלפי ליה כולהו בסתרקי מתותיה עד דיתיב על ארעא, רבי יוחנן גברא סבא הוה ומסרחן גבייה, אמר להו "דלו לי עיני ואחזייה", דלו ליה במכחלתא דכספא, חזא דפרטיה שפוותיה סבר אחוך קמחייך ביה, חלש דעתיה ונח נפשיה, למחר אמר להו רבי יוחנן לרבנן "חזיתו לבבלאה היכי עביד", אמרו ליה "דרכיה הכי", על לגבי מערתא, הוא דהוה הדרא

לאו מסוס דקנס הוא. והא דמעיקרא לא גזרו על זה כמו על זה למאי דלא מסיק אדעתיה השתא טעמא דהפסד מועט איכא למימר דמעשה אירע במעמא ובמנסך לכך גזרו עליהם בשעת מעשה: כיון שנפל ביד עובדי כוכבים אין מרחמים עליו. כלומר שפיר מיקרי מסור שדבר ברור הוא שיקחו מאחר שהרגוהו: השתא יווני ניכו. קשה לר"י דבפ"ב דגיטין (דף מז: ותוס' ד"ה הא) אמר רבה בר בר חנה חלם על לגביה כו' אמר רחמנא לו בטולך וכו' ופריך למימרא דרומאי מעלי מפרסאי אלמא משמע שאז עדיין היו פרסיים בבבל ולכאורה משמע שאותו מעשה היה אחר מעשה שבכאן ואור"י שהפרסיים היו משמים והיו פעמים מפרסיים ופעמים מיווניים: דילכון

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה עקירה וכו' מעשה בנין כאחד ומעשה נולא לאמרינן משעת נוטא קרעה חייב: ישראל שאנסוהו עובדי כוכבים והראה ממון חבירו

מאגנה

מאגיה דהאשות לפה עינן של מוסר (אגנה יליה ע"ז יראמאורות)

קוביות על פסקי של ראי

גליון הש"ס

גמ' דיקא נמי דקתני הושיט כו'. עיין זה ע"ז דף ו ע"ב:

נוטא

מעשה טבו לכבנא הדין מוסר ואתה גלה לאוף שיראל

[ע"ז ז:]

*כלה חוטל ומעין חוב: פירוש דין שיראים ביומא מעבירה על הקרקע יש אומרים שלא נקרא אחר אלא אחר מקום כבוד כבוד מעין אחרת ביומא ביומא בקרקע

ס"א יווניאי

ס"א פרסאי

*מעמדו ע"ל: כ"ה מתוך הדיבור בגמרא

*ארי סולה: ע"ל שיורות מאגא בדמא מאגא ל"ל ר"ש בר אבא בדבון ראיון הגיבור ובטוחים

[שבת קכד: ומ"ן]

[גיטין נג: ועי"ש בתוס' ד"ה כראשונה והוס' מנחות מ: ד"ה ומ"ל ודע דבתוספתא דגיטין פ"ג תני כמו דתיתא סכה]

*כמו דקי דאמרא ... ל"ל סי' ... ל"ל ... ל"ל ... ל"ל